

**Konferencija *The Future of Information Sciences –
INFuture2007: Digital Information and Heritage***
Zagreb, 7.–9. studenoga 2007.

Uvod

Prva međunarodna znanstvena konferencija *The Future of Information Sciences – INFuture2007: Digital Information and Heritage* održana je od 7. do 9. studenoga 2007. u Zagrebu. Konferenciju, s međunarodnim uredničkim odborom, organizirao je Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u suradnici sa Središnjim državnim uredom za e-Hrvatsku, a održala se u prostorima Hotela Sheraton Zagreb i Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Službeni jezici konferencije bili su engleski i hrvatski. Konferenciji je prisustvovalo više od 150 sudionika iz Hrvatske i inozemstva te je izloženo više od 60 radova. Radove je recenzirala međunarodna recenzentska skupina i oni su objavljeni u knjizi »Digital Information and Heritage« kao i u elektroničkom obliku na zasebnom CD-ROM-u. Informacije o konferenciji i prezentacije s izlaganjâ dostupne su putem službene web stranice INFuture konferencije (<http://infoz.ffzg.hr/INFuture>).

Zašto konferencija o budućnosti informacijskih znanosti?

Konferencija koja nosi glavni naziv *Budućnost informacijskih znanosti* (engl. *The Future of Information Sciences*, skraćeno *INFuture*) otvorila je niz konferencija, koje će se održavati svake dvije godine, namijenjenih istraživačima, stručnjacima, poslovnim ljudima i voditeljima projekata iz šireg područja informacijskih znanosti i srodnih struka. Stoga je prva konferencija nosila naslov *Digitalne informacije i baština* (engl. *Digital Information and Heritage*) čime se željelo obuhvatiti područje i pokazati širinu tema koje ono obuhvaća. Predviđeno je da se naslovi pojedinih konferencija niza »Budućnost informacijskih znanosti – INFuture« mijenjaju, obuhvaćajući one teme koje će imati utjecaj na budućnost informacijskih znanosti.

INFuture konferencije istraživat će ulogu informacijskih znanosti i srodnih područja kroz tehnološke, obrazovne, istraživačke, organizacijsko-komunikacijske, kulturološke i poslovne aspekte proizašle iz razvoja tehnologije, tržišnih potreba, europskih razvojnih smjernica, znanstveno-nastavnog rada i situacije u Hrvatskoj. Okupljajući stručnjake iz akademskih institucija, vladinih udruga, agencija, kompanija i istraživačkih centara iz Hrvatske, Europe i drugih krajeva svijeta, osnovni je cilj ovih konferencija stvoriti platformu koja bi omogućila razmjenu teorijskih postavki i praktičnih iskustava na području informacijskih znanosti. Također, ništa manje važan cilj je detektirati postojeće probleme u implementaciji teorije u praksi te inicirati pokretanje inicijativa koje bi tome mogle pripomoći.

S obzirom na to da Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu 2007. godine slavi trideset godina svoga postojanja, ova konferencija bila je i dobar trenutak preispitivanja postignutih rezultata i vlastitog vrednovanja u relaciji s drugima kako bi se procijenio vlastiti put prema budućnosti (IN Future).

INFuture2007

Konferencija INFuture2007 bila je organizirana u osam cjelina: pozvana izlaganja, digitalizacija, 3D digitalizacija kulturne baštine, identitet u elektroničkom okruženju i njegovo očuvanje, upravljanje dokumentima u poslovnim aplikacijama i e-vladi, e-baština i njezino očuvanje, e-infrastruktura te obrazovanje u informacijskim znanostima. Izlaganja su se odvijala u dvije paralelne sesije, a teme su se očekivano ispreplitale i neizbježno međusobno nadopunjavale.

Pozvani izlagači su govorili o e-Hrvatskoj i razvojnoj strategiji informacijskog društva, razvoju informacijske znanosti kao društvene znanosti, promjenama u obrazovnom procesu na području informacijskih znanosti, pretraživanju informacija u virtualnom svijetu, potrebi za izgradnjom zajedničkih jezičnih izvora i tehnološke infrastrukture te napose o potrebi očuvanja elektroničkih informacija u Europi.

U najvećoj tematskoj cjelini *Digitalizacija*, koja se protezala duž dva dana konferencije, izlagalo se o arhivskim zapisima kao kulturnom dobru, o nacionalnom projektu digitalizacije u Republici Hrvatskoj, informatizaciji Hrvatskog državnog arhiva, audiovizualnom arhivu na HTV-u, zatim o pouzdanosti podataka na optičkim medijima te o repozitoriju u školskim knjižnicama. Također su prikazane strategije vezane uz izgradnju tematskih zbirki, arhitekture za izradu složene digitalne dokumentacije, uz izgradnju digitalnog leksikona, muzičkih zbirki, zajedničkog označavanja, baštinu i digitalizaciju znanstvenog časopisa te uz digitalni arhiv dječje knjižnice.

Tematska cjelina *3D digitalizacija kulturne baštine* bila je očekivano vizualno atraktivna. U njoj su prikazana nova rješenja vezana uz rekonstrukciju kulturne baštine, oblikovanje baze povijesnih spomenika arhitekture, primjenu digitalnih informacija radi zaštite i rekonstrukcije, nove tehnologije i 3D vizualizaciju, modeliranje, te analizu objekata i nova rješenja u upravljanju kulturnom baštinom.

Izlagачi tematske cjeline *Identitet u elektroničkom okruženju* prikazali su radove vezane uz online identitet, kulturološki transfer kroz prevođenje temeljeno na obradi korpusa, uz sravnjivanje dvojezičnih tekstova u postupku izrade prijevodnih memorija, pretraživanje informacija na hrvatskome i rješavanje problema višeznačnosti. Zatim su se prikazale matematičke metode za obradu korelacija, informacija i kauzalnosti te dekompozicije relacijske sheme. Prikazana su i praktična rješenja za digitalizaciju novinske arhive (HINA), preuzimanje obveznog primjerka mrežnih publikacija (NSK) kao i digitalni arhiv mrežnih izvora Hrvatske (HIDRA).

Peta cjelina *Upravljanje dokumentima u poslovnim aplikacijama i e-vladi* bila je usko povezana s digitalizacijom kulturne baštine, a govorilo se o praksi upravljanja projektima, o upravljanju znanjem u HEP-u, kao i o strateškoj diseminaciji informacija u turizmu.

E-baština i njezino očuvanje bila je cjelina u kojoj se izlagalo o važnosti razvoja digitalnih knjižnica, ulozu pretraživača za lociranje informacija o kulturnoj baštini, o primjeni softvera u online prikazu kulturne baštine, o virtualnim svjetovima, primjeni softvera s elementima baštine, te o vizualnom identitetu kao obliku komunikacije.

U tematskoj cjelini *E-infrastruktura* govorilo se o biometrijskom identifikacijskom procesu i o značaju skriptnih jezika za administraciju operacijskih sustava.

Posljednja, također izlaganjima vrlo bogata, tematska cjelina *Obrazovanje u informacijskim znanostima* pokrila je problematiku statusa informacijsko-komunikacijske tehnologije u obveznom školovanju, elektroničke medijske sadržaje u obrazovanju, multimedijски softver i načela oblikovanja multimedijskog sadržaja. Nadalje, govorilo se o programima poučavanja informacijske pismenosti i ulozi simulacijskih modela, učenju kroz pružanje usluga te o novim razvojnim paradigmama.

Rezultati konferencije

Kako je već spomenuto ranije, ideja konferencije je ne samo prezentacija dostignuća u teoriji i praksi u području informacijskih znanosti, već i promišljanje budućega razvoja područja. Mnogi sudionici su se u svojim izlaganjima upravo i dotakli ove problematike. Predložen je čitav niz inicijativa različitih smjerova djelovanja čime se učinilo da konferencija ne završi posljednjim danom izlaganja, već da se zajednički nastavi raditi na ostvarivanju pozitivnih pomaka u razvoju područja. Inicijative su grupirane u nekoliko tematskih cjelina.

Obrazovanje u informacijskim znanostima

1. Kako bi se svim učenicima pružila prilika za stjecanje i razvoj digitalne kompetencije, u svim obrazovnim sustavima potrebno je razraditi položaj informacijsko-komunikacijske tehnologije (ICT) u kurikulumu, osigurati adekvatnu infrastrukturu, osigurati mrežne i multimedijalne materijale, te razviti vještine korištenja ICT-a kod nastavnika. Nastavnicima treba pružiti podršku u stjecanju vještina kako bi mogli u potpunosti iskoristiti potencijal koji ICT ima u olakšavanju učenja.

2. Potaknuti inicijativu da se priprema i oblikovanje nastavnih sadržaja u elektroničkom obliku vrednuju kao nastavna aktivnost.

3. Pokrenuti edukaciju iz područja informacijsko-komunikacijske tehnologije za nastavnike, profesore i stručnjake zadužene za baštinu na nacionalnoj razini. Takva bi edukacija trebala biti oblik cjeloživotnog učenja.

Digitalizacija

1. Oblikovati nacionalnu strategiju za digitalizaciju kojom bi se koordinirali i u nju uključili svi važni aspekti digitalizacije, kulture, znanosti, turizma itd. na nacionalnoj razini. Nedostatak ovakve strategije odražava se, primjerice, u problemima prijave interdisciplinarnih projekata vezanih uz digitalizaciju kulturne baštine zbog preklapanja nadležnosti pojedinih ministarstava u segmentu financiranja.

2. Potaknuti edukaciju odgovornih osoba u organizacijama i institucijama kako bi se materijali i kulturna baština (o)čuvani u skladu s međunarodnim standardima.

3. Potaknuti osobe na odgovornim pozicijama u ustanovama koje čuvaju zvučno gradivo da prepoznaju važnost mogućnosti njegovoga očuvanja i prezentacije digitalizacijom.

4. Izraditi detaljan popis svih imatelja zvučnog gradiva, te izraditi listu prioriteta za digitalizaciju. Također, potaknuti osmišljavanje i pokretanje projekata, usmjerenih prema digitalizaciji analognih zvučnih zapisa, koji bi se trebali oblikovati prema međunarodnim standardima.

5. Osnovati jedinstveni repozitorij digitaliziranog zvučnoga gradiva u okviru neke institucije od povjerenja, možda Hrvatskog državnog arhiva, ili u okviru nekog budućeg Hrvatskog zvučnog arhiva.

6. Poboljšati prepoznavanje važnosti digitalizacijskih projekata, te u skladu s time poboljšati mogućnosti financiranja takvih projekata od strane nadležnih tijela državne uprave.

Elektronička baština i njezino očuvanje

1. Harmonizirati različite verzije tumačenja zakona o autorskom pravu te tako omogućiti slobodni(ji) pristup baštinskom gradivu u elektroničkom obliku za potrebe edukacije i znanstvenih istraživanja.

2. Educirati studente na ekspertnoj, a ne samo na korisničkoj razini u područjima koja se bave digitalizacijom, jezičnim tehnologijama, označivanjem, očuvanjem baštine u elektroničkom obliku itd.

3. Uspostaviti mehanizme diseminacije informacija i znanja o elektroničkoj baštini, potrebi za njezinim očuvanjem te postupcima i metodama koji se pritom mogu primjenjivati.

Posljednja, treća inicijativa vezana uz tematsku cjelinu e-baštine i njezinoga očuvanja već je pokrenuta i djelomično ostvarena kroz suradnju s inicijativom Digital Preservation Europe.

Inicijativa Digital Preservation Europe

Projekt/inicijativa Digital Preservation Europe¹ (DPE) tijekom konferencije INFuture2007 inicirao je suradnju s Odsjekom za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Suradnja je predložena i prihvaćena te je Fakultet potpisivanjem međunarodnog ugovora, postao pridruženi partner DPE-u. Iz Hrvatske se, na poticaj Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, također kao pridruženi partner, DPE projektu pridružio i Hrvatski državni arhiv (HDA). Odgovorne, odnosno kontaktne, osobe su doc. dr. sc. Hrvoje Stančić s Odsjeka za informacijske znanosti i Vlatka Lemić iz HDA.

Digital Preservation Europe projekt/inicijativa omogućuje suradnju i sinergiju između mnogih postojećih nacionalnih inicijativa u europskom istraživačkom krugu. DPE se bavi poboljšanjem koordinacije, suradnje i uspostavom konzistentnosti u aktivnostima vezanima uz elektroničko gradivo, kako bi se osiguralo njegovo efikasno dugoročno očuvanje. DPE je također usmjeren na podizanje svijesti u društvu o važnosti očuvanja baštine u elektroničkom obliku, uspostavu standarda za certifikaciju digitalnih arhiva, obrazovanje stručnjaka u području, razmjenu stručnjaka, te daje mogućnost zajedničkog djelovanja u europskom kontekstu.

¹ Više o DPE može se vidjeti na: <http://www.digitalpreservationeurope.eu>

Zaključak

Organizatori vjeruju da će rezultati rada i radova ove konferencije biti dobar putokaz za promišljanje budućnosti informacijskih znanosti. Također, vjeruju da će se rezultati koristiti i za razvoj društva uopće, a zatim i za osiguranje pamćenja baštine i mjesta u europskom kontekstu. Organizatori budućnost i rezultate vide u napretku i doprinosu razvoju i očuvanju baštine u hrvatskom, ali i širem, europskom okruženju. Provedba potaknutih inicijativa doprinijet će razvoju područja informacijskih znanosti, a suradnja s projektom/inicijativom Digital Preservation Europe osigurat će s jedne strane uključivanje hrvatskih znanstvenika u međunarodna interdisciplinarna istraživanja, a s druge strane, bolju dostupnost i vidljivost rezultata tih istraživanja kroz inicijative projektnih partnera u Hrvatskoj.

Hrvoje Stančić